

Πρωτόκολλο Πρόληψης και Διαχείρισης Σχολικής Βίας και Εκφοβισμού

Το φαινόμενο της σχολικής βίας και του εκφοβισμού έχει αρνητικές συνέπειες τόσο στην ψυχοσυναισθηματική ανάπτυξη των παιδιών όσο και στη διαδικασία μάθησης. Οι έρευνες σχετικά με την ενδοσχολική βία στην Ελλάδα καταδεικνύουν ανησυχητικές τάσεις του φαινομένου και επιβεβαιώνουν την ύπαρξη προβλημάτων μεταξύ των νέων στο σχολείο και την ευρύτερη κοινότητα. Παρατηρούνται οι ίδιες τάσεις και γενεσιουργοί παράγοντες της ενδοσχολικής βίας με τις μορφές παραβατικής συμπεριφοράς να καταγράφονται σε μικρότερη όμως κλίμακα από τις ευρωπαϊκές χώρες.

Ο ρόλος του σχολείου στην αντιμετώπιση και πρόληψη της σχολικής βίας είναι σημαντικός, δεδομένου ότι το σχολικό περιβάλλον έχει τη δυνατότητα να επηρεάσει τη συμπεριφορά των μαθητών και να δράσει σαν μηχανισμός πρόληψης στην προσπάθεια αντιμετώπισης της ενδοσχολικής βίας.

Χρειάζεται γι' αυτό να αναπτυχθούν άμεσα προληπτικές και παρεμβατικές πρακτικές για αντιμετώπιση, αλλά και μείωση του προβλήματος, ιδιαίτερα στις περιπτώσεις βίας που καταγράφεται σε υψηλά ποσοστά στα σχολεία (π.χ. λεκτική βία, απειλή για σωματική βλάβη, συγκρούσεις στο σχολικό χώρο).

Ο Διευθυντής του Σχολείου και ο Σύλλογος των Διδασκόντων για την πρόληψη και αντιμετώπιση της Σχολικής Βίας/Εκφοβισμού μπορούν:

1. Να εξηγούν στους μαθητές την έννοια και το περιεχόμενο των Δικαιωμάτων του Παιδιού, έτσι ώστε να κατανοούν την αξία του σεβασμού στη ζωή τους. Να δίνουν έμφαση στην κατανόηση όλων των δικαιωμάτων, ιδίως δε στα δικαιώματα του σεβασμού της προσωπικότητας, της ελεύθερης έκφρασης της γνώμης, εφόσον δεν προσβάλλει δικαιώματα άλλων, στο δικαίωμα προστασίας από κάθε μορφή αθέμιτης διάκρισης (λόγω φύλου, καταγωγής, εμφάνισης, κοινωνικής προέλευσης κλπ) και βίας, στο δικαίωμα στην εκπαίδευση, στην προστασία της ιδιωτικής ζωής και των προσωπικών δεδομένων, στο δικαίωμα πρόσβασης στην ενημέρωση, κ.λπ.
2. Να αναπτύσσουν δράσεις που καλλιεργούν την ενσυναίσθηση και διευκολύνουν την προσέγγιση, συνεργασία και τη γεφύρωση τυχόν διαφορών μεταξύ των συνομηλίκων.
3. Να βοηθούν τους μαθητές στην επικοινωνία και στη συνδιαμόρφωση κανόνων, που να διέπουν τις σχέσεις τους και τρόπων επίλυσης συγκρούσεων και αντιμετώπισης επιθετικών-βίαιων συμπεριφορών.
4. Στο σχολείο υιοθετείται ύστερα από δημοκρατική και ισότιμη διαβούλευση, με την ενεργή συμμετοχή εκπαιδευτικών, Σχολικός Κανονισμός, που να συνοψίζει και να εξειδικεύει τους βασικούς κανόνες συμπεριφοράς, τους τρόπους επίλυσης διαφορών και διαφύλαξης της εύρυθμης λειτουργίας του σχολείου. Ο Σχολικός Κανονισμός μπορεί να ανατροφοδοτείται ύστερα από συζητήσεις, εφόσον προκύπτει η ανάγκη διευκρινίσεων ή τροποποίησης πρακτικών που ακολουθούνται στο σχολείο.
5. Στο σχολείο, προτείνεται στην κάθε τάξη, με ευθύνη του υπεύθυνου εκπαιδευτικού, να γίνεται στο ξεκίνημα της χρονιάς μια συζήτηση με τους μαθητές για τις βασικές αρχές που διέπουν τις σχέσεις τους, τους στόχους τους και τους τρόπους επίλυσης τυχόν διαφορών, διαφωνιών, εντάσεων, παρενοχλήσεων, κ.λπ. Από τη συζήτηση αυτή μπορεί να προκύπτει ένα «Συμβόλαιο Σχολικής Τάξης», που θα αναρτάται στον τοίχο, ώστε να γίνεται επίκληση αυτού, όποτε παρουσιάζεται κάποιο πρόβλημα. Σε τακτικά χρονικά διαστήματα, οι μαθητές μπορούν να συζητούν με τον υπεύθυνο εκπαιδευτικό για την πορεία και εξέλιξη της τάξης ως ομάδας, των σχέσεων, των κοινών στόχων, κ.λπ.
6. Καθιερώνονται πρακτικές ανοικτών συζητήσεων, για θέματα που δημιουργούν προβληματισμό, στις οποίες ακούγονται και γίνονται σεβαστές οι απόψεις όλων των μερών και επιδιώκεται από κοινού η εξεύρεση λύσεων που ικανοποιεί το αίσθημα δικαίου. Αναθέτουμε, έπειτα από διάλογο, επεξήγηση και καθοδήγηση, ευθύνες και αρμοδιότητες στους μαθητές ώστε να συμβάλλουν με τη θέλησή τους στην τήρηση των συμφωνημένων κανόνων. Για το λόγο αυτό, ο Διευθυντής του σχολείου και οι υπεύθυνοι εκπαιδευτικοί προτείνεται να συνεργάζονται συστηματικά με τους μαθητές προκειμένου να επιτυγχάνεται η βέλτιστη συνεργασία για την εύρυθμη λειτουργία του σχολείου και την κατανόηση από όλους τους μαθητές του συμφωνημένου πλαισίου συμπεριφοράς και αντιμετώπισης τυχόν συγκρούσεων ή εντάσεων.

7. Να δείχνουν πραγματικό ενδιαφέρον και εστιασμένη προσοχή σε όσα ζητήματα απασχολούν τους μαθητές τους.
8. Να αποφεύγουν να κατηγορούν ή να προσβάλλουν τους μαθητές που παραφέρονται, προτιμώντας να τους εξηγούν τις συνέπειες των συμπεριφορών τους, τόσο για τους θύτες όσο και για τα θύματα, χωρίς την παρουσία τρίτων ατόμων.
9. Να είναι διαθέσιμοι για ατομική επικοινωνία, όταν κάποιοι μαθητές θέλουν να μοιραστούν μαζί τους ένα προβληματισμό τους, ένα περιστατικό ή ένα ζήτημα που τους απασχολεί, σε περιβάλλον που να προστατεύει την ιδιωτικότητα και το απόρρητο.
10. Να δεσμεύονται απέναντι στους μαθητές τους για την τήρηση εχεμύθειας, σχετικά με θέματα που τους εμπιστεύονται και να εξηγούν ότι οποιαδήποτε παρέμβαση για αποκατάσταση βλάβης, θα γίνεται μέσα από συνεργασία μαζί τους, επισημαίνοντας ότι βασικό κριτήριο αποτελεί η ψυχοσυναισθηματική και σωματική ακεραιότητα των ίδιων και άλλων άμεσα εμπλεκομένων.
11. Να διατηρούν διακριτική επικοινωνία και συνεργασία με τους γονείς των μαθητών, ανάλογα με την ηλικία και την ωριμότητά τους, όχι μόνο ως προς την μαθησιακή πρόοδό τους, αλλά και ως προς την γενικότερη ψυχοσυναισθηματική κατάσταση και εξέλιξή τους.
12. Να συνεργάζονται με τους υπόλοιπους εκπαιδευτικούς για την τήρηση κοινών κανόνων, την καλλιέργεια θετικού κλίματος στο σχολείο και την ανατροφοδότησή τους, σχετικά με αποτελεσματικές μεθόδους επίλυσης συγκρούσεων και κρίσεων.
13. Να αξιολογούν στο δυνατό βαθμό τις υπηρεσίες και τα προγράμματα των Διευθύνσεων Εκπαίδευσης, του ΥΠ.Π.Ε.Θ., του Ι.Ε.Π., κλπ..
14. Να επιχειρούν την δικτύωση των σχολείων με τις υπηρεσίες και τους φορείς της τοπικής κοινωνίας, τη Διεύθυνση Εκπαίδευσης και τους Συμβούλους Εκπαίδευσης.
15. Να αναζητούν στο διαδίκτυο, από αξιόπιστες πηγές αρμοδίων φορέων, χρήσιμο υλικό το οποίο μπορούν να χρησιμοποιούν (παρουσιάσεις, βίντεο, εκπαιδευτικές ασκήσεις, βιβλιογραφία, κλπ) τόσο για την επικοινωνία μεταξύ των εκπαιδευτικών σχετικά με τις ενέργειες πρόληψης που μπορούν να αναλάβουν, όσο και για την ευαισθητοποίηση και θετική ενεργοποίηση των μαθητών τους.